

Förordning om ett marknadsinformationsverktyg

Utrikesdepartementet

2017-06-02

Dokumentbeteckning

KOM(2017) 257

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av villkor och förfarande genom vilka kommissionen får begära att företag och företagssammanslutningar tillhandahåller information när det gäller den inre marknaden och närliggande områden

Sammanfattning

Den 2 maj 2017 presenterade kommissionen ett åtgärds paket i syfte att förstärka efterlevnaden och funktionen av den inre marknaden. En del av detta paket, som består av tre delar, är ett förslag till en förordning för att införa ett ” ett marknadsinformationsverktyg (SMIT) som syftar att möjliggöra för Europeiska kommissionen att begära in information direkt från företag på den inre marknaden. De andra två delarna handlar om ett förslag om en samlad digital portal — och en åtgärdsplan för att stärka problemlösningsverktyget Solvit.

Förslaget om ett marknadsinformationsverktyg syftar till att hjälpa kommissionen att begära in nödvändig information direkt ifrån företag i fall där den inre marknaden fungerar bristfälligt, exempelvis p.g.a. felaktigt genomförande av EU-regler eller bristande EU-regler. Verktyget är avsett enbart för specifika fall där fördelarna med snabb och exakt tillsyn överväger regelbördan och kostnaden för de berörda företagen. Verktyget får bara användas när den information som efterfrågas inte finns att tillgå på annat sätt. Målsättningen är att kommissionen ska kunna använda informationen för att förbättra sin möjlighet att upprätthålla efterlevnaden av EU:s regler om den inre marknaden.

Regeringen anser att det är mycket viktigt att det blir tydligt vad förslaget om ett nytt tillvägagångssätt för att inhämta information innebär för såväl företag som för medlemsstaterna, samt hur det förhåller sig till EU:s grundläggande fördrag. Vidare bör ramarna för när SMIT ska och får användas vara tydliga, för att undvika ett godtyckligt användande och säkerställa tillräcklig transparens gentemot företagen. Regeringen ställer sig avvaktande till förslaget tills det är klargjort i vilken utsträckning verktyget avses användas.

1.1 Ärendets bakgrund

Lagförslaget om marknadsinformationsverktyget SMIT ingår i den inre marknadsstrategi som är en av Junckerkommissionens huvudprioriteringar. Som en nystart den 28 oktober 2015 lanserades meddelandet en *inre marknadsstrategi för varor och tjänster* (härefter SMS) (se faktagromemoria 2015/16:FPM17). En av utmaningarna som lyfts fram i strategin är bristen på tillgängliga data och analytiska verktyg som gör det möjligt att förhindra eller upptäcka problem eller oegentligheter.

Inre marknadsstrategin har fokus på praktiska åtgärder som ska hjälpa små och medelstora företag och nystartade företag (start-ups) att växa och expandera, främja innovation, som öppnar för investeringar och stärker konsumenterna. En av nyckelåtgärderna i strategin är att skapa ett analytiskt verktyg för det nationella införlivandet och lagstiftningsförslag om ett nytt marknadsinformationsverktyg som ger möjlighet att samla in information från utvalda marknadsaktörer.

Den 2 maj 2017 presenterade kommissionen ett åtgärds paket i syfte att förstärka efterlevnaden och funktionen av den inre marknaden. En del av detta paket, som består av tre delar, utgörs av ett förslag till en förordning för att införa ett verktyg med syfte att möjliggöra för kommissionen att begära in information direkt från aktörer på den inre marknaden (SMIT). Det presenterades som ett paket med de två förslagen om en samlad digital portal – samt en åtgärdsplan för att stärka problemlösningsverktyget Solvit.

1.2 Förslagets innehåll

Förordningsförslaget om SMIT syftar till att möjliggöra för Europeiska kommissionen att begära in information direkt från företag på den inre marknaden. Verktyget ska användas endast i enstaka fall (uppskattningsvis fem förfrågningar per år) när informationen inte finns tillgänglig på annat sätt, och där den inre marknaden fungerar bristfälligt, exempelvis p.g.a. felaktigt genomförande g av EU-regler eller bristande EU-regler. Med insatser på EU-nivå är kommissionens mål att förbättra sina möjligheter att övervaka och verkställa EU:s regelverk för den inre marknaden.

Verktyget föreslås användas på inre marknadsområdet, och på områdena jordbruk och fiske (med undantag för bevarandet av marina biologiska resurser), transport, miljö samt energi. Informationen kan till exempel bestå av faktauppgifter om marknaden, inklusive kostnadsstruktur, prispolitik, kännetecken för produkter eller tjänster eller geografisk fördelning av kunder och leverantörer. Den kan också bestå av företags eller företagssammanslutningars faktabaserade analys av den inre marknadens funktion, t.ex. i fråga om upplevda rättsliga hinder och inträdeshinder eller kostnaderna för gränsöverskridande verksamheter. Informationen får inte användas i andra syften än för att åtgärda de problem som kommissionen identifierar på de respektive områdena. Det innebär bl.a. att informationen inte får användas för att tillämpa EUF-fördragets konkurrensregler.

Kommissionen ska underrätta berörda medlemsstater om att begära in information. Vid urval av företag mot vilka begäran ska riktas ska kommissionen tillämpa proportionalitetsprincipen, framförallt gentemot små och medelstora företag. Mikro-företag får som huvudregel inte tillfrågas. Företagen är endast skyldiga att lämna sådan information som de har tillgång

till. För det fall företagen underlåter att lämna information, eller lämnar felaktig information, kan kommissionen besluta om sanktioner (böter eller vite).

Kommissionen menar att även om EU har gjorts avsevärda framsteg mot en mer integrerad inre marknad finns det svårigheter att säkerställa att reglerna för den inre marknaden följs då det saknas snabb tillgång till tillförlitliga uppgifter. Vidare anser kommissionen att det är det svårt att erhålla denna information, eftersom kommissionen inte har egna undersökningsbefogenheter och är i stor utsträckning beroende av uppgifter från offentliga organ och särskilt av berörda medlemsstater. Svårigheten ligger dels i att informationen ofta är detaljerad och känslig, dels i att den ibland endast är tillgänglig i vissa medlemsstater. Detta kan vara en utmaning eftersom hindren för marknadens funktionssätt ofta är gränsöverskridande. Även om det finns information på företagsnivå i en medlemsstat, är den begränsad i sin geografiska räckvidd. Detta förhindrar användningen av medlemsstaternas informationsverktyg, där det är tillgängligt, att ta itu med handläggningsärenden med gränsöverskridande dimensioner (dvs. om relevanta marknadsuppgifter avser gränsöverskridande värdekedjor eller där det finns indikatorer på att liknande misslyckanden på den inre marknaden kan förekomma i flera medlemsstater).

Kommissionen menar att om den kan få aktuell, utläsbar och pålitlig kvantitativ och kvalitativ information från företag, har den bättre möjlighet att kontrollera och förstärka EU-reglerna inom prioriterade områden. Detta kan även vara till hjälp för att föreslå förbättringar inom områden där utvecklingen visar att bristande genomförande beror på svårigheter i den relevanta sektoriella lagstiftningen.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förslaget påverkar inte befintliga regler och krav utan avser att öka transparensen och underlättar för efterlevnad av nationella och EU-rättsliga regler och förfaranden.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Enligt kommissionens konsekvensanalys (SWD(2017)216 final) skapar inte förslaget ett ytterligare tillsynssystem som ska tillämpas av kommissionen utan det är fråga om ett specifikt utredningsverktyg som ska användas som en sista utväg. Enligt kommissionen uppgår de årliga insamlings- och analyskostnaderna till mellan 120 000 och 430 000 euro, förutsatt att fem informationsinsamlingar görs per år. Dessa kostnader kräver inte några nya budgetbehov utan endast en omfördelning av befintlig personal och infrastruktur.

För företagen beräknas kostnaden uppgå till mellan 300 euro till 1 000 euro per förfrågan, med en extra potentiell juridisk rådgivningskostnad på 1 000 euro. Mikroföretag, med färre än 10 anställda, är undantagna från förslaget för att undvika en oproportionerlig administrativ börda, särskilt med tanke på att företag sannolikt inte kommer att kunna tillhandahålla tillräckligt relevant information.

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen anser att det är mycket viktigt att det blir tydligt vad förslaget om ett nytt tillvägagångssätt för att inhämta information innebär för såväl företag som för medlemsstaterna, samt hur det förhåller sig till EU:s grundläggande fördrag. Vidare bör ramarna för när SMIT ska och får användas vara tydliga, för att undvika ett godtyckligt användande och säkerställa tillräcklig transparens gentemot företagen. Regeringen ställer sig avvaktande till förslaget tills det är klargjort i vilken utsträckning verktyget avses användas. Förslaget är utskickat på remiss varför det kan finnas anledning att justera eller komplettera ståndpunkten när remitteringen är färdig.

I den föreslagna förordningen anges en rad begränsningar för kommissionens möjlighet att använda SMIT, exempelvis att instrumentet endast får användas när informationen inte finns tillgänglig på annat sätt. Informationen som begärs in ska användas för att åtgärda allvarliga svårigheter i tillämpningen av EU-rätten, som riskerar att underminera för EU viktiga policymålsättningar. Detta visar att kommissionen endast kan använda SMIT när det finns misstanke om stora problem på den inre marknaden. Detta är i linje med kommissionens prioriteringar att säkerställa att den inre marknaden fungerar. Regeringen anser att det bör framgå av förordningstexten vilka aspekter som vägs in vid en bedömning av "allvarlighetsgrad" och vad som riskerar att underminera en viktig policymålsättning, inte minst ur transparensynpunkt. Vad som avses med att kommissionen ska "åtgärda" svårigheter i tillämpningen av EU-rätten på inre marknadsområdet med hjälp av verktyget bör också förtydligas.

Kommissionen gör i förslaget kopplingar till liknande verktyg och bestämmelser på konkurrensområdet. Regeringen vill lyfta att konkurrensbestämmelserna i EU:s fördrag skiljer sig åt jämfört med inre marknadsreglerna, vilket gör att det inte är fråga om helt jämförbara förhållanden. Det är viktigt att detta är tydligt, inte minst eftersom konkurrensreglerna är riktade till företag.

Det är även av största vikt att medlemsstaternas roll i sammanhanget blir tydlig. Den föreslagna förordningen kan ge medlemsstaterna en dubbel roll. En berörd medlemsstat ska vara delaktig i förfarandet för SMIT genom delande av information med kommissionen och vara i kontakt med kommissionen om de problem som identifierats med hjälp av instrumentet bäst löses på medlemsstatsnivå. Samtidigt kan den information som begärts in leda till att kommissionen initierar ett överträdelseförfarande gentemot medlemsstaten ifråga.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända.

Sverige: Remissinstansernas ståndpunkter är ännu inte kända. Förslaget remitterades den 16 maj 2017 till myndigheter, arbetsmarknadens parter, näringslivet samt andra berörda aktörer. Remissvaren väntas inkomma till regeringen senast den 15 augusti 2017.

Kommissionens offentliga samråd: Kommissionen genomförde ett offentligt samråd mellan den 2 augusti och den 7 november 2016. Det kom in 71 svar: varav 44 från näringslivet, 16 från konsumentorganisationer, icke-statliga organisationer eller civila samhällen och 11 från offentliga myndigheter. Svaren visade att företagen ofta är ovilliga att dela kommersiellt känslig information med offentliga myndigheter, inte bara när de svarar på offentliga samråd utan även när det behövs för att stödja anklagelser om överträdelse av deras rättigheter. Respondenterna rapporterade att de skulle vara villiga att tillhandahålla känslig information till kommissionen om konfidentialiteten var säkerställd och den administrativa bördan begränsades. Däremot stödde flera företag endast frivilligt deltagande vid förfrågningar.

Kommissionen har dessutom genomfört riktade samråd med flera stora företagsorganisationer som har uttryckt förbehåll för att bemyndiga kommissionen att begära information från företag utanför konkurrenslagstiftningen. Företagsorganisationerna har väckt oro för skyddet av kommersiellt känsliga uppgifter, administrativ börda och eventuella böter för att inte svara på förfrågningar. Företagen har även uttryckt frustration vid kommissionens långsamma svar på fall där medlemsstaternas överträdelse av EU-reglerna inte har beivrats.

Respondenternas förslag har i stor utsträckning beaktats, särskilt när det gäller krav på begränsad användning av SMIT och den administrativa bördan (till exempel möjligheten att begära endast information som är lättillgänglig för de svarande företagen). Vad gäller frågan om att skydda konfidentiell information och påföljder för icke-svar likställs detta med de etablerade rutinerna inom konkurrensrätten.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Förordningens rättsliga grund är artiklarna 43(2), 91, 100, 114, 192, 194(2) och 337 fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Kommissionen anför att förslaget står i proportion till de eftersträlvade målen och går inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dem. SMIT är en sista utväg när alla andra medel för att erhålla information har misslyckats. Således kommer verktyget att användas endast för de fall där nationell ingripande inte skulle bli framgångsrik på grund av ingripandets begränsade omfattning eller effekter, och EU skulle ha bättre möjligheter att agera. I synnerhet kommer SMIT att användas när det krävs att uppgifterna samlas in enhetligt och konsekvent från utvalda företag i mer än en medlemsstat. Sådan EU-insats skulle uppfylla nödvändighetskravet och skulle bara stärka kommissionens förmåga att säkerställa att EU-lagstiftningen respekteras inom området för den inre marknaden.

Kommissionen indikerar att instrumentet endast ska användas vid misstanke om särskilt stora problem på den inre marknaden, och då små företag torde ha mindre kapacitet att besvara begäran av information. En risk med att inte begära information av mindre företag är att endast stora företags intressen vägs när det identifierade problemet åtgärdas, exempelvis förslag på ny lagstiftning. Här gäller det att hitta en lämplig balans och ett tillvägagångssätt som undviker en sådan situation. Det bör även framgå av den föreslagna förordningen vilka övriga aspekter som kommissionen tittar på vid urval av företag (t ex huruvida det ska finnas misstanke om att företagen har en central roll i en misstänkt överträdelse), även här för att öka transparensen för företagen men även för att minska risken för godtycke. Ytterligare en aspekt när det gäller urval är risken för att informationen som lämnas in kan bli ensidig om endast företag blir föremål för begäran. Möjligen kan även andra aktörer ha relevant information som kan användas för att säkerställa att den inre marknaden fungerar, exempelvis arbetsmarknadens parter.

Regeringen anser således att förslaget är förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget kommer att presenteras 9 juni i rådsarbetsgruppen för konkurrens och tillväxt (COMP-CRO), i vilken också de kommande förhandlingarna kommer att äga rum.

4.2 Fackuttryck / termer